

Nathaniel Hawthorne

MR. HIGGINBOTHAM VÉGVESZÉLYBEN

Szabó Szilárd fordítása

Egy ifjonc, foglalkozására nézve utazó dohányügynök, elhagyva Morristown városát, ahol nagyobbacska üzletet kötött a séker hitközség gondnokával, a Salmon folyó partján fekvő Parker's Falls nevű városka felé igyekezett. Zöldre mázolt, csinos kis kordén zötykölődött, melyre kétoldalt cigarettásdobozt és egy pipát tartó indián főnököt, hátul meg aranyszínű dohányleveleket pingáltak. Egyetlen útítársa egy zömök kis öszvér volt, ő maga kifogástalan jellemű fiatalúr, jó szimatú üzletkötő, közkedvelt figura a jenkik körében, akik – mint saját szájukból hallottam nemegyszer – nem bánják, ha valaki megkopasztja őket, de elvárják, hogy prima borotvával tegye. Kiváltképp nagy híre volt Connecticut-szerte a szépnem körében, kiket gondosan válogatott füstölnivalókkal tartott jól, tudván tudva, hogy a legtöbb falusi lány New Englandben nagy bolondja a pőfékelésnek. Azonfelül, mint történetem során kiviláglik, az ügynök kíváncsi természetű volt, igazi pletykafészek, aki mindig ki van éhezve rá, hogy híreket halljon, és szenvedélyesen tovább is adja őket.

Miután Morristownban idejekorán bereggelizett, ügynökünk, név szerint Dominicus Pike, hét mérföldet gyűrt le egy lakatlan erdőháton anélkül, hogy önmagán és a szürke kis kancán kívül bárkivel szót válthatott volna. Minthogy már hét órára járt az idő, majd' elepedt, hogy társat találjon egy kis tereferéhez, vagy legalább egy falusi szatócsnál átfuthassa a reggeli lapot. Úgy látszott, akad is efféle alkalom, mert amikor színes okulája segítségével cigarettára gyűjtött és föltekintett, a kaptató peremén, a dombon, melynek tövében kordéját megállította, közeledő alakra lett figyelmes. Dominicus szemmel tartotta a férfit, amint aláereszkedik, s észrevette, hogy botra akasztott batyut cipel a vállán, s fáradt, de határozott léptekkel igyekszik célja felé. Nem úgy festett, mint aki reggel azon frissiben eredt útnak, inkább úgy, mint aki átkutyagolta az éjszakát, és alkonyatig nem is áll szándékában megpihenni.

– Szép jó reggelt uraságodnak! – kiáltott oda Dominicus, mikor a jövevény hallótávoiba ért. – Látom, igencsak szaporázza. Mi újság Parker's Fallsban?

Az ember a szemére rántotta széles karimájú szürke kalapját, s csak annyit vetett oda kelletlenül, hogy nem Parker's Fallsból jön – abból a faluból, melynek nevét a kíváncsi ügynök, minthogy aznapi útjának végcélja volt, egészen önkéntelenül vette a szájára.

– Nohát – makacskodott Dominicus Pike –, akkor mi újság ott, ahonnan jönni méltóztatik? Más is érdekel, nem csak Parker's Falls. Bármelyik falu megteszi.

Az ismételt felszólításra az idegen – olyasféle rossz küllemű alak, akivel az ember nem szívesen fut össze a kihalt erdő közepén – megtorpant és tétovázni látszott, mint aki hír után kutat az emlékei közt, vagy azt fontolgatja, származik-e bármi haszna abból, ha kirukkol vele. Végül elszánta magát, föllépett a kordé hágcsójára, és Dominicus füléhez hajolt, bár annyi erővel el is kiálthatta volna magát, hiszen az ügynökön kívül egy árva lélek sem hallhatta a szavait.

– Egy aprócska hírrel éppen szolgálhatok – súgta oda. – Az öreg Mr. Higginbothamot, Kimballtonból, tegnap este nyolc óra tájt egy ír meg egy néger meggyilkolta a gyümölcsösében. Kötéllal fojtották meg, fölhúzták arra a nagy körtefára, amelyik Szent Mihályról kapta a nevét, és a hullát csak ma reggel találták meg, ott függött egész éjszaka

Alighogy ez a retentő közlés elhangzott, az idegen máris továbbindult, sebesebben, mint addig, egy biccentésre sem méltatva Dominicust, aki pedig hívta, hogy szívjon el vele egy cigaretta, és mondja el a részleteket. Az ügynök fűttengett a kancájának, és ő is elindult fölfelé a domboldalon, Mr. Higginbotham gyászos sorsán merengve, kiblen jó üzletfelét tisztelte, hiszen az öregúr dobozostul vette tőle a hosszú virzsiniát, de gyakran vásárolt „malacfarkat”, „tündérlábat” és szárított dohánylevelet is. Leginkább az a gyorsaság lepte meg, amellyel a hír eljutott hozzá. Kimballton egyenes vonalban még legalább hatvan mérföldre volt onnét; a gyilkosságot csak az előző este követték el, nyolc óra tájt; és mégis, Dominicus ma reggel hétkor már tud róla, holott szinte bizonyos, hogy a szegény Mr. Higginbotham családja csak nemrég fedezte föl a holttestet, amint ott lengeti a szél Szent Mihály körtefáján. Ha így áll a dolog, a gyalogos idegen minden bizonnyal hétmérföldes csizmát húzott erre az alkalomra.

„Úgy mondják, a rossz hírnek szárnya van – gondolta Dominicus Pike –, de ez még a vasutat is megszegyeníti. A fickó akár gyorsfutárnak is elmehetne az elnök mellé.”

A rejtély megoldásán töprengve barátunk végül arra jutott, hogy a hírhozó bizonyára tévedett egy napot az esemény idejét illetően; így aztán ő sem habozott föltálatni a mesét valamennyi útba eső csapszékben és vendégfogadóban, ahol minden alkalommal legalább húszfőnyi elborzadt közönség előtt bontott ki egy-egy szivarkás paklit. Rendre úgy tapasztalta, hogy ő az első, akinek fülébe jutott a hír, s minthogy részletekbe menő faggatózást kellett kiállania, kénytelen volt addig színezgetni az eseményt, míg egész tűrhető kis történeté kerekedett. Bizonyíték is akadt, ami megkönnyítette a dolgot. Mr. Higginbotham kereskedő volt; egy írnok, aki korábban nála szolgált, s most Dominicus hallgatói közé csöppent, azzal állt elő, hogy az idős úriember csakugyan a gyümölcsösökben át szokott hazaballagni esténként, zsebében a pénzzel és a bolti értékpapírokkal. Az írnok szemlátomást nemigen rendült meg Mr. Higginbotham tragédiáján, s egy célzással megerősítette azt, amit az ügynök adásvételei során maga is megsejtett: hogy a vénember fukar volt, harapós, mint a satupad. Vagyonát minden bizonnyal csinos unokahúga öröklé, aki tanítónő a kimballtoni iskolában.

Miután ilyen bőkezűen ellátta hírekkel a hálás közönséget, s a maga zsebére is kötött pár előnyös üzletet, Dominicus utazásra szánt ideje annyira megrövidült, hogy öt mérfölddel Parker's Falls előtt úgy döntött, megszáll egy kocsmában éjszakára. Vacsora után betelepedett az ivóba, rágyújtott egy finom havannára, és újra előadta a gyilkosság történetét, amely időközben úgy kiterébélyesedett, hogy fél órába telt, míg a végére jutott. A nagyteremben ismét legalább húsz ember üldögélt, s közülük tizenkilenc úgy elhitte minden szavát, mint a parancsolat. Hanem a huszadik egy nyakas vén farmer volt, aki nemrég érkezett lóháton a kocsmába, és most, pipával a szájában, az egyik sarokban iddögált. Mikor a mese véget ért, komótosan fölállt, székével Dominicus jobb-jára telepedett, és egyenesen a képébe bámult, olyan rettenetes kapadohányfüstöt eregetve, amelyet az ügynök még soha életében nem szagolt.

– Osztán eskü alatt is vallaná-e kend – szögezte neki a kérdést, mint valami bugris falusi bíró, aki éppen vizsgálatot tart –, hogy a nagyságos öreg Higginbotham urat Kimballtonból tegnapelőtt este meggyilkolták a gyümölcsösében, s hogy tegnap reggel ott találtak rá lógva a nagy körtefán?

– Úgy adtam tovább a történetet, ahogy hallottam, elhiheti uraságod – felelte Dominicus, és leverte a hamut a szivarjáról –; hanem azt egy szóval se mondtam, hogy láttam is az eseményt. Így aztán nem áll módomban megesküdni rá, hogy a gyilkosság hajszálra úgy esett, ahogy elbeszéltem.

– Mert én bizony megesküszöm rá – folytatta a farmer –, hogy ha a nagyságos Higginbotham urat tegnapelőtt este meggyilkolták, akkor a szelleme volt az, aki ma reggel megivott velem egy kupica ürmöst. Utánam kiabált, mikor ellovagoltam a boltja előtt, hogy ugorjak be egy pohárkára, merthogy szomszédok volnánk, aztán megkért rá, hogy intézzek el neki útközben egy apróságot. Nem látszott rajta, hogy meggyilkolták, még annyira se, mint énrajtam az ijedtség.

– A mindenit, akkor engem lóvá tettek! – csapott az asztalra Dominicus Pike.

– Hát ha tényleg meggyilkolták, egy szóval tán csak említette volna – dörmögte az öreg farmer; aztán visszahúzta székét a sarokba, faképnél hagyva a megsemmisült Dominicust.

Így zajlott le az öreg Mr. Higginbotham szomorú föltámadása! Az ügynöknek elment a kedve attól, hogy tovább jártassa a száját, inkább megivott egy nagy pohár vizes gínt, hogy önérzetét helyrebillentse, aztán elment lefeküdni, és álmában egész éjjel ott himbálózott Szent Mihály körtefáján. Hogy elkerülje az öreg farmert (akit annyira ellenszenvesnek talált, hogy teljes szívéből odakívánta Mr. Higginbotham megürült helyére a másvilágon), Dominicus pirkadatkor kelt, befogta a kis kancát a zöld kordéba, és sebesen elhajtott Parker's Falls irányába. Az üde szellő, a harmatos országút és a derűs nyári reggel hamar visszahozta jókedvét és bátorságát; már a nyelve hegyén volt az agyonkoptatott mese, és bele is vágott volna, ha talál egy korán kelőt, aki hajlandó végighallgatni. De nem találkozott senkivel, nem látott ökrös szekeret, bricskát, csézát, de még egy gyalogos vándort sem egészen addig, míg a Salmon folyó közepén, a hídon, föl nem tűnt előtte egy súlyos léptekkel baktató idegen, botra akasztott balyuval a vállán.

– Szép jó reggelt uraságodnak! – kiáltott oda az ügynök, megrántva az öszvér kantárszárát. – Ha Kimballtonból méltóztatik jönni, vagy a környékről, talán el tudja mondani, mi történt pontosan az öreg Mr. Higginbothammal. Igaz-e, hogy az öregurat két vagy három nappal ezelőtt, estefelé, meggyilkolta egy ír meg egy néger?

Dominicus akkora lendülettel kezdte a mondókáját, hogy meg se nézte az idegen ábrázatát, amelyről pedig lerítt, hogy jó adag néger vér csorog az ereiben. A váratlan kérdés hallatán a félvér mintha maradék vére is elhagyta volna, sárgás arcszíne kísértetiesre fakult, ahogy reszketve és dadogva próbált kinyögni valami válaszfélét:

– N-nem, dehogy! Az nem néger volt! Egy ír, igen, egy ír fojtotta meg tegnap este nyolc óra tájt. Én hét óraker már ott se voltam! A ház népe se tudhat róla, semmi ke-resnivalójuk ilyen korán a gyümölcsösben...

Alighogy megeredt a nyelve, a sárga ember máris észbe kapott, elnémult, s noha ugyancsak fáradtnak látszott, olyan fürge trappban folytatta útját, ami az ügynök kancájának is becsületére vált volna. Dominicus zavartan bámult utána. Ha a gyilkosságot kedd estig nem követték el, vajon ki lehetett az a próféta, aki kedd reggel oly aprólékosan megjósolta a katasztrófát? S ha a család még nem bukkant rá Mr. Higginbotham holttestére, honnan az ördögből tudhatja ez a mulatt, jó harminc mérföldre a helyszíntől, hogy a hulla most is ott lóg a gyümölcsösben, kivált, ha csakugyan elhagyta Kimballtont, mielőtt a szerencsétlent fölakasztották? Ezek a kétes körülmények, valamint az idegen

elképedése és rémülete kis híján arra sarkallták Dominicust, hogy emelt hangon gyilkost kiáltson, és bűnrészességgel vádolja meg a menekülőt, hiszen a gaztettet, immár semmi kétség, valóban elkövették.

„Nem, mégse; hadd fusson szegény ördög – gondolta meg magát az ügynök. – Nem szeretném, ha fekete vére az én fejemre szállna; de meg hiába is kötik föl a négert, azzal nem imádkozzák le a fáról Mr. Higginbothamot. Maradjon csak a fán a derék öregúr! Bűnös gondolat, tudom, de az már tényleg sok volna a jóból, ha másodszor is föltámadna, és megint miatta sütnék rám, hogy hazug vagyok!”

Ilyen töprengések közepette hajtott be Dominicus a főutcán át Parker's Fallsba, amely, mint köztudott, három gyapjúkártoló üzemnek és egy kallómalomnak köszönheti, hogy virágzó kisváros hírében áll. A gépek még nem zakatoltak, és alig néhány bolt ajtajáról volt leszedve a rács, amikor a fogadónál, az istállóudvaron leugrott a bakról, és első üzleti tranzakciójaként rendelt öt icce zabot a kancájának. Másodjára, mi sem természetesebb, Mr. Higginbotham tragédiájának híret osztotta meg a lovással. Hanem ezúttal tanácsosabbnak vélte, ha a szörnyű tett időpontját nem említi egész pontosan, s abban is tudatlannak mutatkozik, hogy a gyilkosságot egy ír és egy mulatt, avagy Erin fia egymaga követte el. Nem állította azt sem, hogy ő vagy bárki más a saját szemével látta volna az eseményt; inkább úgy adta elő, ahogy a környéken keringő rémhíreket szokás.

A történet úgy futott végig a falun, mint láng a hántolt farönkök közt; rövidesen minden utcasarkon erről folyt a szó, de ekkor már senki sem tudta volna megmondani, honnan eredt a hír. Mr. Higginbothamot éppolyan jól ismerték a faluban, mint bármelyik helybéli polgárt, hiszen társtulajdonosa volt a kallómalomnak, és a gyapjúüzemek jövedelméből is jókora sápot húzott. A falusiak úgy érezték, az ő halálával saját jólétük került veszélybe. Akkor felbolydulás támadt, hogy a *Parker's Falls Gazette*, a kiadás szokott napját meg se várva, feles méretben, silány papíron, de csupa huszonnégy pontos nagybetűvel, nyomban utcára dobott egy különszámot ezzel a címmel: MR. HIGGINBOTHAM VÉRES GYLKOSSÁG ÁLDOZATA LETT! Egyéb rettentő részletek mellett a kiadvány pontosan leírta, miféle nyomot hagyott a kötél a holttest nyakán, és tudni vélte, hogy lába kelt több ezer dollárnak; a folytatásban túlradó pátosszal ecsetelte az unokahúg fájdalmát, aki azóta is egyik ájulásból a másikba esik, hogy nagybátyját fölakasztva, kifordított zsebekkel találták meg Szent Mihály körtefáján. A helybéli költő is kitett magáért: tizenhét strófás balladában emlékezett meg az ifjú hölgy szenvedéseiről. A városka előjárói gyűlést hívtak össze, s tekintettel Mr. Higginbotham helyi érdekeltségeire, úgy határoztak, hogy röplap formájában ötszáz dolláros jutalmat kínálnak fel annak, aki kézre keríti a gyilkosokat, és visszaszolgáltatja az ellopott pénzt.

Míndeközben Parker's Falls teljes lakossága, köztük boltosok, panzióbéli hölgyek, gyári munkáslányok, molnárlegények és iskolás kölykök hada, az utcára tódult, s a csődület nyomán támadt hangzavar kellőképpen ellensúlyozta azt a megilletődött hallgatást, amely az elhunyt iránti tiszteletből a gyapjúüzemek környékén honolt. Ha Mr. Higginbotham valaha is törődött a posztumusz dicsőséggel, kortalanná vált szelleme most minden biztonnal vígan vegyült el ebben a forgatagban! Barátunk, Dominicus, meddő hiúsággal a szívében, feledve a tervbe vett elővigyázatosságot, fölhágott a városi ivókút tetejére, és világgá kiáltotta, hogy ő volt a hozója ama hallatlan hírnek, mely oly csodás feltűnést keltett faluszerte. Ott helyben a nap hősenek kiáltották ki; mire ő, mint holmi kéretlen prédikátor, már éppen mesélni kezdte a történet legújabb változatát,

amikor postakocsi hajtott be a falu főutcájára. Egész éjjel úton volt, s minden bizonnal Kimballtonban váltott lovakat hajnali három óra tájt.

– No, most végre kiderül, mi történt pontosan! – hangzott a tömegből a kiáltás.

Amikor a kocsi begördült a fogadó verandája elé, már az egész falu ott lihegett a nyomában; hiszen ha akadt is olyan ember, aki addig a saját dolgát intézte, most ő is ott hagyott csapot-papot, hogy hallja a híreket. Az ügynök, aki a csoport élén szaladt, két utast látott odabenn; békés szunyókálásukból mindketten arra riadtak, hogy rikoltozó tömeg veszi körül őket. Ebben az ostromgyűrűben, az egymást túlharsogó kérdések kereszttüzeiben, a pár szinte megkukult az ijedségtől, pedig egyikük ügyvéd volt, a másik meg egy ifjú hölgy.

– Mr. Higginbotham! Mr. Higginbotham! Mi történt az öregúrral? – zúgta a tömeg. – Mit mondott a halottkém? Letartóztatták a gyilkosokat? Magához tért végre Mr. Higginbotham unokahúga? Mr. Higginbotham! Mr. Higginbotham!!

A kocsis egy szóval sem felelt, csak káromkodva szidta az istállófiút, hogy mért nem hozza már a váltólovakat. Az ügyvédet odabent, ahogy illik, még álmában sem hagyta cserben a ravaszága; hamar kitalálta, mi áll a ribillió hátterében, és első dolga volt előhúzni jókora piros irattárcáját. Mindeközben Dominicus Pike, aki, mint afféle lovas fiatalúr, azon a nézeten volt, hogy a női nyelv legalább olyan jártas a mesemondásban, mint egy ügyvédé, a hölgyet segítette ki a kocsiból. A csinos fiatal leányzó most, hogy szeméből kidörgölte az álmod, felragyogott, mint az ezüstgomb, és olyan édes eperajkkal mondott köszönetet, hogy Dominicus már-már azt kívánta, inkább szerelmi történetet peregne róla, mint rémhistoria.

– Uraim és hölgyeim – mondotta az ügyvéd, a boltosokhoz, a molnárlegényekhez és a gyári munkásnőkhöz intézve a szót –, biztosíthatom önöket, hogy csakis valami végzetes félreértés vagy még inkább szándékos ármány okozhatta ezt a páratlan fölfordulást... igen, ármány, amely álnokul be akarja szennyezni Mr. Higginbotham jó hírnevét. Ma éjjel három órakor jöttünk keresztül Kimballtonon, és minden kétséget kizáróan hallottunk volna erről a gyilkosságról, ha elkövezték. De nekem bizonyítékom van rá, csaknem olyan nyomós, mintha Mr. Higginbotham esküje igazolná, hogy nem történt semmi ilyesmi. Íme, itt egy fölirat a Connecticuti Ügyészség számára, amely az idős úriember egyik pörével kapcsolatos, s amelyet saját kezűleg írt alá és küldött el nekem. Az okmányt jól olvashatóan tegnap este tíz órakor keltezték.

Előadását befejezve az ügyvéd körbemetogatta a papíron lévő dátumot és az aláírást, amely vitán felül igazolta, hogy ez az ebadta Mr. Higginbotham élt és virult, amikor odakanyarította – vagy, amint hogy a két egyaránt fonák lehetőség közül néhányan ezt vélték hihetőbbnek, annyira elmerült világi ügyleteiben, hogy ténykedését még a halál sem tudta megakasztani. Hanem máris újabb tanúvallomás került napvilágra. A fiatal hölgy, miután végighallgatta az ügynök beszámolóját, s egy percre visszavonult, hogy lesimítsa ruháját, és elrendezze zilált fürtjeit, feltűnt a kocsi ajtajában, s egy szerény mozdulattal csendet parancsolt.

– Jó emberek – mondotta –, én vagyok Mr. Higginbotham unokahúga.

Csodálkozó moraj futott végig a tömegen, látván a rózsás és ragyogó orcát, amely oly kevésé illet ahhoz a boldogtalan hűgocskához, aki a *Parker's Falls Gazette* tanúsága szerint most is ájtultan fekszik a halottas szoba ajtaja mögött. Csak néhány rosszmájú alak kezdett el arról puszogni, hogy egy viruló hölgyet ugyan mért is ejtene kétségbe a gazdag vén nagybácsi fölakasztása.

– Láthatják – folytatta Miss Higginbotham mosolyogva –, hogy ennek a fura történetnek énrám nézve nincs semmi alapja; és talán elhíszik nekem, hogy az a része is alaptalan, amely drága jó Higginbotham bácsikámat illeti. Ő nagy jóságában mindmáig megosztja velem az otthonát, jóllehet a magam költségén élek, hiszen tanítok egy iskolában. Azért jöttem el ma hajnalban Kimballtonból, hogy a vizsgák előtti szünetidő hetét egy barátnőmnél töltssem, öt mérföldre Parker's Fallstól. Az én nagylelkű bácsikám mielőtt meghallotta, hogy jövök lefelé a lépcsőn, az ágyához hívott, és kezembe nyomott két dollár ötven centet az útiköltségre, valamint egy egész dollárt a váratlan kiadásokra. Aztán a párna alá dugta az erszényét, és azt tanácsolta, tegyek egy kis süteményt a táskámba, nehogy útközben költenem kelljen reggelire. Így aztán bizvást állíthatom, hogy szeretett rokonom élt, amikor otthagytam, s szentül hiszem, hogy élve is találom, mikor hazaérek.

A fiatal hölgy meghajolt, mielőtt bevégezte mondókáját, melyet oly hajlékonyan és választékosan, annyi kellellemel és szabatosággal adott elő, hogy sokan úgy vélték, tanítónő létere az állam legjobb egyetemén is megállná a helyét. Am egy idegen elméjét inkább az a gondolat járhatta meg, hogy Mr. Higginbotham közutálatnak örvend Parker's Fallsban, s a tömeg áldását adja a meggyilkolására, mert a harag valósággal kirobbant a helybéliekből, mielőtt kitudódott, hogy lóvá tették őket. A molnárlegények esküdöztek, hogy „fölmagasztalják” Dominicus Pike-ot, csak abban támadt némi vita köztük, hogy kátrányba és tollba forgassák, majd palánkra ültessék, vagy inkább szenteltvízzel hintsek meg annál az ivókútnál, amelynek tetejéről kinyilatkoztatta, hogy ő volt a hír hozója. Az előjárók az ügyvéd tanácsára fontolgotni kezdték, hogy rémhírtérjesztés alapos gyanújával, a közösség nyugalmanak felforgatása miatt vádat emelnek ellene. Dominicus nem is menekült volna meg a csőcselék bosszújától vagy a bírói eljárástól, ha a fiatal hölgy nem rögtönöz egy ékesszóló beszédet a védelmében. Így aztán, mikor néhány szívbeli szóval köszönetet mondott megmentőjének, majd a zöld kordérra kapva elporzott a faluból, csak egy osztagra való vásott kölyök sortüzét kellett kiállnia, akik a közeli agyagbányákban és kátyúgödörökben látták el magukat munícióval. Amikor hátrafordult, hogy egy tekintettel istenhozzádot mondjon Mr. Higginbotham unokahúgának, egy jókora gombóc, melybe némi állott kukoricakása is került, egyenest képen találta, s fölöttébb ádáz külsővel ruházta fel. Egész alakját annyira ellepték a különféle szennyes lövedékek nyomai, hogy már-már úgy döntött, visszahajtat, és aláveti magát az ivókútnál tervbe vett rituális mosdatásnak, amely ha nem ígérekzett is könyörületesnek, mindenképpen ráfért volna.

Hanem a nap mosolyogva tűzött szegény Dominicusra, és a sár, az ártatlanul viselt szegényfoltok jelképe könnyedén lepergett róla, mielőtt megszáradt. Minthogy maga is nagy kópé volt, igazi tréfamester, szíve hamar fölvidult; végül szívből megkacagta a meséje nyomán kitért ribilliót. Az a körözes, amit az előjárók adtak ki, az állam valamennyi csavargóját rács mögé juttathatja; azt a cikket meg a *Parker's Falls Gazette*-ből biztosan újranyomják Maine-től le egész Floridáig, sőt, egy tudósítás erejéig tán még a londoni lapok is átveszik; és hány uzsorás reszket majd a bukszája meg az élete miatt, ha híre megy, milyen sorsra jutott Mr. Higginbotham! Az ügynök valósággal lázba jött, amikor földízte a fiatal tanítónő bájait, és magában megesküdtött rá, hogy az a mamlasz Daniel Webster feleakkora svárával sem beszélt, és egyáltalán nem volt fogható ahhoz a mentőangyalhoz, akinek Miss Higginbotham mutatkozott, miközben őt védelte a Parker's Falls-i tébolyultaktól.

Ekként mulatva az időt, Dominicus arra eszmélt, hogy a kimballtoni sorompóhoz ért – minden bizonnyal a sors rendelése folytán, hiszen üzleti érdekei már jó ideje le-szólították a Morrystowntól idáig húzódó nyílegyenes útról. Ahogy közeledett a vélt gyilkosság színhelyéhez, gondolatban újra végigpörgette az eseményeket, és elámult azon a képen, amellyé a részletek összeálltak. Ha nem történt volna semmi, ami igazolja az első utazó szavait, most bízást hihetné, hogy ugratás áldozata lett; de a sárga ember kétségkívül hallotta a gyilkosság hírért, vagy látta magát az eseményt, és az a riadt, rosszsziszemű tekintet, amellyel a nekiszegzett kérdést fogadta, arról árulkodott, hogy vaj van a fején. S ha a körülményeknek ehhez a páratlan együttállásához még hozzáveszi, hogy a szóbeszéd milyen jól telibe találta Mr. Higginbotham jellemét és megrögzött szokásait: hogy csakugyan van egy gyümölcsöse, benne a Szent Mihály körtefával, amely alatt minden este elsétál – nos, akkor a tények olyan erős és hihető láncolatot alkotnak, hogy Dominicus az ügyvéd által fölmutatott kézírást s az unokahűg mégoly őszinte vallomását is hajlamos volt kétségbe vonni. Útközben, hála az óvatos puhatolózásnak, az ügynök egy újabb körülményre is fényt derített: nevezetesen arra, hogy Mr. Higginbotham egy kétes jellemű ír szolgát tart maga mellett, akit annak idején takarékoság céljából, ajánlólevelél nélkül fogadott a házába.

– Istenuccse, előbb hiszem el, hogy a vén Higginbotham helyett engem húztak föl arra a körtefára – fakadt ki Dominicus Pike, ahogy fölért egy kopár dombtetőre –, amíg a saját szememmel nem látom, és a tulajdon szájából nem hallom, hogy kutya baja! De mert nagy selma az öreg, jó lesz tanúnak hívni a lelkész vagy valamelyik helybéli előjárót.

Már esteledett, amikor föltűnt előtte a kimballtoni sorompó meg a vámház, ahonnét még jó negyed mérföldet kellett kutyagolni a hasonló nevet viselő falucskáig. Kis kancája éppen ekkor gyors ügetésre váltott, mert orra előtt kőhajításnyira lovat pillantott meg, hátán lovassal, aki épp az imént haladt el a kapu alatt, s odabólintva a vámszedőnek, poroszkálva folytatta útját a falu felé. Minthogy Dominicus jól ismerte a kapust, lassított, és váltott vele néhány semmitmondó szót az időjárásról.

– Gondolom – mondta aztán az ügynök, megeresztve a kantárszárát, hogy finoman a kanca véknýára húzhasson vele –, az elmúlt néhány nap során színét se látta a jó öreg Mr. Higginbothamnak?

– Már hogýne láttam volna! – felelte a vámszedő. – Éppen maga előtt lépett be a kapun; amott lovagol, ni, ha még látni a sötétben. Woodfieldben járt ma délután egy árverésen, amit az ottani seriff hirdetett. Többnyire kezét fog velem az öregúr, és megáll trécselni egy kicsit; de ma este csak biccentett... még annyit se mondott, hogy „ródd a vámot a kapufélfára”... oszt’ már ügetett is tovább; merthogy akárhová megy, este nyolcra mindig hazajön.

– Igen, ezt a szokását ismerem – bólintott Dominicus.

– De ilyen sárgának és soványnak még sose láttam a nagyságát – folytatta a vámszedő.

– Mondom is magamnak, inkább kísértetre hajaz, vagy valami kiaszott, vén múmiára, mint hús-vér, eleven emberre.

Az ügynök behunyorított a homályba, s még épp hogy látta a lovast, amint elenyészik a távolban, a faluba vezető országút fölött. Fölismerni vélte Mr. Higginbotham hátát és vállát; ám a sűrű árnyak közepette, a ló patája által fölvert porban a test valahogy ködösnek és anyagtalannak rémlett; mintha a rejtélyes öregember alakját sötétségből és a bizonytalan, szürkületi fényekből gyúrták volna együvé. Dominicus hátán végigfutott a hideg.

„Mr. Higginbotham a kimballtoni sorompónál visszafordult a másvilágról” – mormolta magában.

Suhintott egyet a kantárszárral, és továbbindult, gondosan őrizve a távolságot maga és a szürke árny háta között, míg az öregúr el nem tűnt az egyik kanyarban. Mihelyt szem elől veszítette a lovast, az ügynök arra eszmélt, hogy ott áll a faluvégi utcán, a kvéker imaház tornya köré települt szatócsboltok és a két kocsmá előtt. Balján egy kőfallal határolt, sűrűn benőtt telek húzódott; kapuja mögött gyümölcsöskert, beljebb, a kaszálon túl az udvarház fekete tömbje derengett. A birtok Mr. Higginbotham tulajdona volt; hosszan nyúlt el a régi országút mentén, már a kimballtoni sorompónál látható volt, megbújva a csalitos mögött. Dominicus jól ismerte a helyet; és a kis kanca is jó ösztönrel torpant meg, mielőtt érezte, hogy lazul a gyeplő.

– Istenemre mondom, muszáj bemennem ide! – mormolta az ügynök, és megbor-zongott. – Egy perc nyugtom se lesz többé az életben, ha meg nem tudom, hogy Mr. Higginbothamot fellógatták-e a Szent Mihály körtefájára vagy sem!

Azzal leugrott a kordéról, a kapuoszlopra hurkolta a gyeplőt, és úgy surrant végig a fák alatt, a füves ösvényen, mintha maga az ördög lihegne a nyomában. A falu harangja éppen ekkor ütötte el a nyolcat, s a mély kondulások monoton ritmusára Dominicus újult erővel szökelt, szinte repült a célja felé, míg az elhagyott kert közepén, a homályban, föl nem tűnt előtte a végzetes körtefa. A vén, gacsos fatörzsből hatalmas ág nyúlt ki, és roppant árnyékát jó darabon az ösvény fölé vetette. És uram bocsá', úgy rémlett, mintha éppen ott, az ág alatt, halálos küzdelem zajlana!

Az ügynök sohasem állította, hogy őbelé több bátorság szorult volna, mint a magafajta, békés foglalkozást űző emberekbe, s később sem tudott számot adni arról a virtusról, amely e rettentő veszély percében szállta meg. Akárhogy is, annyi bizonyos, hogy előrelendült, korbácsa vastagabbik végével a támadó, egy zömök ír fejére sújtott, s végre meglátta, színről színre – nem lógva ugyan a Szent Mihály körtefáján, hanem alatta, amint a földön hever, hurokkal a nyakán –, magát az öreg Mr. Higginbothamot!

– Mr. Higginbotham – suttogta Dominicus rekedt hangon –, én becsületes embernek ismerem kelmedet, és mindig adtam a szavára. Árulja el hát, fölakasztották-e vagy sem...?

Mindazok, akik még nem bogozták ki a rejtélyt, kevés szóból is könnyen megérthetik azt az egyszerű bonyodalmat, melynek folytán ez az „eljävendő esemény” hogy, hogy nem, „árnyékát a jelenbe vetette”. Hárman tervelték ki a rablást és Mr. Higginbotham megölését; előbb az egyiknek, majd a másiknak szállt inába a bátorság, s eltűnésük előbb egy, majd két nappal odázta el a bűncselekményt; s a harmadik gazember éppen akkor látott munkához, mikor a megmentő, vakon követve a sors hívó szavát, mint a régi románcok hősei, Dominicus Pike személyében a színre lépett.

Nem sok mesélnivalóm maradt; annyi csak, hogy Mr. Higginbotham kegyeibe fogadta az ügynököt, jóváhagyta kérését, amellyel a szép tanítónő kezéért folyamodott, majd biztosítva a szülők örökös haszonélvezetét, minden vagyonát leendő unokáira hagyta. Mikor aztán eljött az ideje, az öreg úriember, kegyességét betetőzve, keresztyén halállal, ágyban, párnák közt vett végbúcsút a világtól, s nem sokkal e szomorú esemény után Dominicus Pike otthagya Kimballtont, és egy hatalmas dohánygyár alapítójaként a szülőfalumba költözött.